

Historie českého elektrárenství

Prvním výrazným využitím elektřiny v českých zemích bylo zavádění elektrického osvětlení. V roce 1881 postavil T. A. Edison jako první v Evropě elektrickou centrálu v Janáčkově divadle v Brně. Záslouhou Františka Křižíka zazářilo v roce 1882 prvních sedm obloukových lamp před Staroměstskou radnicí v Praze.

Postupně vznikaly závodní elektrárny, které dodávaly elektřinu svým obcím pro veřejné osvětlení, později i pro širokou spotřebu veřejnosti. Brzy začaly elektrárny zřizovat obce samotné. První si svou elektrárnu postavilo v roce 1889 město Praha - Žižkov. Byla to zároveň první samostatná elektrárna vyrábějící elektřinu určenou přímo k prodeji. Od tohoto data také mluvíme o systematické elektrifikaci českých zemí a o vzniku českého elektrárenství. O rok později vzniklo první družstvo pro zásobování obce elektřinou v Perninku v Čechách.

Všechny tyto elektrárny byly stejnosměrné. Teprve na konci devatenáctého století se na našem území začalo užívat střídavého proudu. První větší elektrárnou produkující střídavý proud byla pražská elektrárna v Holešovicích

Důležitým mezníkem v rozvoji české elektroenergetiky byl 22. červen 1919, kdy byl schválen zákon o vzniku všeužitečných elektrárenských společností. Prohlášením podniku za všeužitečný se mu přikazovala povinnost zásobovat elektřinou na určitém území každého, kdo o to požádá, neprokáže-li se, že by připojení bylo nerentabilní. Současně s těmito povinnostmi dostaly všeužitečné společnosti značná práva a výhody. Na území dnešní České republiky tak vzniklo 20 všeužitečných elektrárenských společností. Pro celou republiku byla zavedena proudová třífázová soustava 50 Hz s napětím 3 x 380/220 V pro místní síť a 100 000 V pro dálkové síť. V první polovině dvacátého století už bylo jasné, kam se elektrárenství bude ubírat. Trend jednoznačně směřoval k velkým propojeným podnikům, schopným pokrýt většinu požadavků společnosti.

Po druhé světové válce tento vývoj pokračoval. V roce 1946 byly zřízeny České energetické závody, které sloužily jako prostředník mezi ministerstvem průmyslu a jednotlivými elektrárenskými a plynárenskými podniky. Pro jednotné řízení byl vytvořen dispečink pro celou zemi, rozdělený na dva zemské dispečinky.

V rámci dobových tendencí vznikl a působil od roku 1948 až do roku 1989 na našem území plně integrovaný energetický podnik, České energetické závody, zaměstnávající téměř 57 000 pracovníků. Zabýval se výrobou, přenosem a prodejem elektrické energie, distribucí elektřiny až ke konečným spotřebitelům na území ČR, průmyslovou a inženýrskou činností. Od roku 1989 do roku 1992 byla z Českých energetických závodů vyčleněna řada organizačních jednotek, takže po těchto změnách zůstalo ve státním podniku 31 tisíc zaměstnanců.

V květnu 1992 byla zaregistrována elektrárenská akciová společnost ČEZ, která vznikla vyčleněním z Českých energetických závodů.

V roce 2003 byl položen základ dnešní podoby Skupiny ČEZ, kdy se energetická společnost ČEZ spojila s distribučními společnostmi. Dnes je Skupina ČEZ svou velikostí, uspořádáním,

aktivitami v mnoha zemích Evropy a počtem téměř 30 000 zaměstnanců srovnatelná s obdobnými středně velkými západoevropskými elektrárenskými společnostmi.

ČEZ, a. s., produkuje více jak tři čtvrtiny elektřiny vyrobené na území České republiky. V současnosti provozuje ČEZ, a. s., a její dceřiné společnosti v ČR celkem 2 jaderné, 11 uhelných, 31 vodních, 6 fotovoltaických a 2 větrné elektrárny. V rámci Skupiny ČEZ jsou další výrobní kapacity provozovány také v dalších evropských zemích.

Zároveň dodává svým odběratelům také plyn a teplo.

Literatura:

[1] Historie českého elektrárenství a vznik ČEZ, a. s.. *ČEZ : Věda a vzdělávání* [online]. [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <http://www.cez.cz/cs/vyzkum-a-vzdelavani/prozajemce-o-informace/historie-a-soucasnost/historie-ceskeho-elektrarenstvi.html>.